

Tanári szigorlat I.

A tanárszakos hallgatók képzésük során két szigorlatot tesznek. Ezek közül az első szigorlatra a 4. félévben kerül sor, melynek témakörei az ókortörténet, illetve a középkori és kora újkori történelem. A hallgatók mindkét részterületből egy tételt húznak és a két tétel alapján adnak számot tudásukról. A szigorlat érdemjegye a két részjegy átlaga. Amennyiben a hallgató a két részterület közül csupán az egyik esetében tesz sikeres vizsgát, úgy annak részjegye nem évül el, az ismétlő vizsgán csak a másik részterületből kell újból vizsgáznia.

Tételek:

Ókortörténet

1. Az ókori Kelet – az ókori Kelet fontosabb államalakulatainak bemutatása; a mezopotámiai birodalmak egyikének, vagy az Óperzsa Birodalom jellemzése; az ókori Egyiptom rövid jellemzése; az ókori Izrael történetének korszakai
2. Az ókori Kelet – vallás Egyiptomban és Mezopotámiában, a zsidó vallás (Ószövetség) jellemzői; tudomány az ókori Keleten, egyiptomi és mezopotámiai irodalom és művészet
3. Az ókori Görögország – klasszikus kor; a Periklész-kori demokrácia működése és az athéni állam intézményei; Athén és Spárta összehasonlítása; a klasszikus kori Athén kultúrája (irodalom, színház, filozófia, művészetek)
4. Az ókori Görögország – hellenisztikus kor; Nagy Sándor hódításai és a hellenisztikus utódállamok; a hellenisztikus kultúra jellemzése (filozófiai iskolák, a Muszeion, a tudományok fejlődése, az irodalom és a képzőművészetek)
5. Az ókori Róma – a köztársasági államforma (a kevert alkotmány); principátus lényege; a principátus és dominátus különbségei; Julius Caesar tevékenysége és meggyilkolása; Augustus trónra kerülése és főbb intézkedései
6. Az ókori Róma – a római civilizáció jellemzése (a római vallás jellemzése; a római társadalom felépítése; a római jogrendszer; a római szórakoztatóipar; a római élet sajátosságai; szellemi és anyagi kultúra: művészetek, építészet, gazdaság)
7. A kereszténység kialakulása – A Jézus-korabeli Júdea; Jézus Krisztus alapvető tanításai; az apostolok (Péter és Pál); a kereszténység terjedése az 1–3. században; a keresztényüldözések; a kereszténység alapszövegei (az Újszövetség kanonikus könyvei; apokrifek)

Bibliográfia (Ókori Kelet, Egyiptom, Izrael)

Kötelező irodalom:

BAINES, John–MÁLEK, Jaromír: Az ókori Egyiptom atlasza. Budapest, 1992.

ROAF, Michael.: A mezopotámiai világ atlasza. Budapest, 1998.

Ajánlott irodalom:

BÁCS Tamás: Bevezetés az ókori Egyiptom művészetébe. Budapest, 2017.

HORNUNG, Erik.: Az egy és a sok. Az óegyiptomi istenvilág. Budapest, 2009.

KESSLER, Rainer.: Az ókori Izrael társadalma. Budapest, 2011.

LIPTAY Éva: Az ókori Egyiptom mozgalmas és kifürkészhetetlen világa. Budapest, 2021.

MILLER, J.Maxwell–HAYES, John H.: Az ókori Izrael és Júda története. Piliscsaba, 2003.

KÁKOSY László: Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Budapest, 1998.

Bibliográfia (Görögország, Róma, korai kereszténység)

Kötelező tankönyv:

NÉMETH György–HEGYI W. György: Görög-római történelem. Budapest, 2011.

Ajánlott művek:

ALFÖLDI András: Keresztény császárok – pogány Róma. Gödöllő, 2005.

ALFÖLDY Géza: Római társadalomtörténet. Budapest, 2000.

BEARD, Mary: S.P.Q.R – Az ókori Róma története. Budapest, 2018.

BRANDT, Hatwin: Az ókor alkonya. A késő római birodalom története. Budapest: Corvina, 2006.

EHRMAN, Bart: A kereszténység diadala. Budapest: Cser Könyvkiadó, 2019.

GRÜLL Tibor: A Római Birodalom gazdasága. Budapest, 2017.

GRÜLL Tibor: Az utolsó birodalom. Az imperium Romanum természetrajza. Budapest, 2007.

HEGYI Dolores–KERTÉSZ István–NÉMETH György–SARKADY János: Görög történelem a kezdetektől Kr.e. 30-ig. Budapest, 2005.

LADOCSI Gáspár: Keresztényüldözés a Római Birodalomban. Budapest, 2018.

LONG, Anthony A.–SEDLEY, David, N.: A hellénisztikus filozófusok. Budapest, 2014.

NÉMETH György–RITOÓK Zsigmond–SARKADY János–SZILÁGYI János György: Görög művelődéstörténet. Budapest, 2006.

SALLES, Catherine: Hétköznapi élet a római császárok korában. Budapest, 2008.

TEGYEY Imre–KAPITÁNYFNY István–SZEPESSY Tibor: Az ókori görög irodalom. Budapest, 2005.

VERMES Géza: A kereszténység kezdetei – Názárettől Nikaiáig (Kr. u. 30-325). Budapest, 2011.

Középkori és kora újkori történelem

8. Az uradalom és a mezőgazdasági technika. A középkori város és a céhes ipar. A középkori Európa nagy gazdasági rendszerei (Mediterráneum, Hanza).

9. A középkori társadalom. Hűbériség és jobbágyság. A rendiség kialakulása. A rendi állam kialakulása és működése Angliában és Franciaországban. A közép- és kelet-európai régió államai.

10. A középkori egyház. A nyugati és a keleti kereszténység főbb jellemzői. A legfontosabb szerzetesrendek. A középkor kultúrája. A román és gótikus építészet; a reneszánsz kultúra. Művelődés és írásbeliség a középkorban.

11. Az iszlám vallás kialakulása és főbb tanításai. Az Oszmán Birodalom kialakulása és főbb jellemzői.

12. A magyar nép története az államalapításig. A magyar nép eredete, vándorlása és a honfoglalás. A honfoglaló magyarság életmódja. A kalandozások kora.

13. Az államalapítás: Géza fejedelemsége és I. (Szent) István államszervező tevékenysége. Az új rend megszilárdulása Szent László és Könyves Kálmán idején.

14. Társadalmi változások a 13. században. Az Aranybulla. A tatárjárás és az ország újjáépítése IV. Béla idején.

15. A középkori Magyar Királyság a 14. században I. Károly és I. (Nagy) Lajos idején. Az Aranybulla megújítása és az Anjou-kori társadalom.

16. Luxemburgi Zsigmond kora. Magyarország helye a korabeli Európában. I. Albert, I. Ulászló és V. László regnálása. Hunyadi János törökellenes harcai.

17. Hunyadi Mátyás reformjai és külpolitikája.

18. Társadalmi és gazdasági változások a 14-15. századi Magyarországon. A középkori magyar kultúra és művelődés emlékei.

19. A Jagelló-kor. Az ország bel- és külpolitikai helyzete Mohács előtt.

20. A kettős királyválasztás és az ország három részre szakadása. A várháborúk (1541-1568).

21. A három országrész (a Magyar Királyság, az Erdélyi Fejedelemség és a hódoltság) berendezkedése és kapcsolatai. A török kiűzése és a Rákóczi szabadságharc.

22. A földrajzi felfedezések és következményei. A 16-17. századi gyarmatosítás és a világgazdaság kialakulása.

23. Alkotmányosság és abszolutizmus a 17-18. században. Az alkotmányos monarchia jellemzői. A francia hegemonia XIV. Lajos korában. Az angol polgárháború, az alkotmányos és a parlamentáris monarchia kialakulása.

24. Az atlanti hatalmak (Hollandia és Anglia) felemelkedése. Nagyhatalmi konfliktusok a 17-18. században: harmincéves háború, spanyol örökösödési háború.

25. Demográfiai és etnikai viszonyok a 10-17. századi Magyarországon.

Bibliográfia (középkor)

Kötelező irodalom:

ANGI János–BARTA János (et alii): Európa az érett és a kései középkorban. Debrecen, 2001.

FONT Márta–FEDELES Tamás–KISS Gergely: Magyarország kormányzati rendszere (1000–1526). Egyetemi tankönyv. Pécs, 2007.

KATUS László: A középkor története. Pécs, 2014.

KLANICZAY Gábor (szerk.): Európa ezer éve. A középkor. Budapest, 2004.

ROMSICS Ignác (szerk.): Magyarország története. Budapest, 2007. 17–306. (<https://mersz.hu/romsics-magyarorszag-tortenete/>) (BÁLINT Csanád, FONT Márta és KUBINYI András fejezetei)

RÓNA-TAS András: Kis magyar őstörténet. Budapest, 2007.

SASHALMI Endre: Az emberi testtől az óraműig. Pécs, 2021. 16–25., 124–149.

Ajánlott irodalom:

DUBY, Georges: A katedrálisok kora. Művészet és társadalom 980-1420. Budapest, 1984.

ENGEL Pál: Szent István birodalma. A középkori Magyarország története. Budapest, 2001.

FEDELES Tamás: „Isten nevében utazunk”. Zarándokok, búcsújárás, kegyhelyek a középkorban. Pécs, 2015.

FONT Márta (szerk.): Dinasztia, hatalom, egyház: régiók formálódása Európa közepén (900-1453). Pécs, 2009.

HUIZINGA, Johan: Őszi középkor. A tizennegyedik és tizenötödik századi élet- és gondolkodásformák Franciaországban és Németalföldön. Budapest, 2022.

SASHALMI Endre (szerk.): "Kelet-Európa" és a "Balkán", 1000-1800. Intellektuális történeti konstrukciók vagy valós történeti régiók? Pécs, 2007.

ZSOLDOS Attila: Az Árpádok és alattvalóik. Magyarország története 1301-ig. Debrecen, 1997.

Bibliográfia (kora újkor)

Kötelező irodalom:

ANGI János–ifj. BARTA János (et alii): Európa az újkorban. Debrecen, 2006.

BAGI Zoltán Péter–HORVÁTH Adrienn (szerk.): Mozaikok a Magyar Királyság 16-17. századi történelméből. Budapest, 2012.

POÓR János (szerk.) A koraújkor története. Budapest, 2009. 28–45., 167–190.

ROMSICS Ignác (szerk.): Magyarország története. Budapest, 2007. 307–487. (PÁLFFY Géza fejezetei)

SASHALMI Endre: Az emberi testtől az óraműig. Pécs, 2021. 159–232.

Ajánlott irodalom:

ÁGOSTON Gábor–OBORNI Teréz: A tizenhetedik század története. Budapest, 2000.

OBORNI Teréz: Erdély aranykora: fejedelmek tündérbirtokai. Budapest, 2021.

SASHALMI Endre: A nyugat-európai államfejlődés vázlata (1000-1700). Budapest, 2006.